

שנת ה'תשפ"ו

שלום רב וברכת ה' עליכם

עם התקרב חג הפסח ה'תשפ"ו הבעל"ט מתקרבים אנו לקראת מצוות ביעור-מעשרות ווידיי מעשרות.

מצוות ביעור המעשרות מרשותנו בזמנים שקבעה התורה, מוזכרת בפסוקים בפרשת ראה (דברים יד, כח): **"מְקַצֶּה שְׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת כָּל מַעְשֹׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בְּשַׁעְרֶיךָ"**

מצות ווידיי המעשרות - היא לאחר שקיימנו את מצוות הביעור. אחת המשמעויות המרכזיות של מצווה זו הוא הווידיי. כלומר, להתוודות ולהודות לה' על הטוב שהשפיע לנו, כלשון התורה בפרשת כי תבוא (דברים כו, יב-טו): **"כִּי תִכְלֶה לַעֲשׂוֹר אֶת כָּל מַעְשֹׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שָׁנַת הַמַּעְשֹׂר וְנָתַתָּה לְלוֹי לִגְר לִיתוֹם וְלֵאלֶמְנָה וְאָכְלוּ בְּשַׁעְרֶיךָ וּשְׂבָעוּ: וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבֵּית וְגַם נָתַתִּיו לְלוֹי וְלִגְר לִיתוֹם וְלֵאלֶמְנָה כָּל מִצְוַתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי:**

חז"ל דרשו (ר"ה יב ע"ב) שמצווה זו נוהגת פעמיים בכל מחזור של שבע שנים בחג הפסח. בשנה הרביעית ובשנה השביעית למחזור השמיטה.

לתועלת הציבור הבאנו את תקציר ההלכות הנוגעות למעשה

תמצית דיני ביעור מעשרות לכלל הציבור

א. זמן הביעור לדעת הרבה פוסקים הוא רק בערב שביעי של פסח, אך יש פוסקים הסוברים שיש לבער כבר בערב יו"ט ראשון של פסח - וכך נוהגים רבים. לפיכך מלכתחילה צריך לסיים את הביעור עד ערב פסח - יום רביעי, י"ד ניסן תשפ"ו (ובייחוד מי שלא יקבל פירות וירקות החייבים במעשרות). מי שעתיד לקבל פירות וירקות בחול המועד, או שלא הספיק לבער בערב חג הראשון, יעשה זאת עד ערב שביעי של פסח יום שלישי כ' ניסן ה'תשפ"ו.

ב. אופן ביעור של תרומה גדולה, מעשר-ראשון תרומת מעשר ומעשר-עני היא נתינתם לאנשים שאליהם מיועדות מתנות אלו: כלומר, מצוות הביעור היא להפריש תרומות ומעשרות מיבול הטבל שברשותנו, וכן להפריש חלה ולחלל פירות נטע-רבעי. (תרומה גדולה, תרומת מעשר וחלה - אינם ניתנים לכהן, ולכן יש לגנום).

ג. ביבולים שהם ספק טבל, יש לסיים את הפרשת התרו"מ עד מועד זה, אך אין בהם חובת נתינה.

ד. שלב הגידול המחייב בביעור: החובה להפריש תרו"מ עד זמן הביעור קיימת רק בנוגע ליבול שגדל בשלושת השנים הקודמות, לפי הפירוט הבא:

1. **ירקות** שנקטפו בין ראש השנה תשפ"ג לראש השנה תשפ"ו.

2. **פירות** שהגיעו ל'שליש גידולם' (עונת המעשרות) בין ט"ו בשבט תשפ"ג לט"ו בשבט ה'תשפ"ו.

3. **קטניות** שהגיעו ל'שליש גידולן' בין ראש השנה תשפ"ג לר"ה תשפ"ו.

ה. יבולים ששנת המעשר שלהם היא השנה (תשפ"ו), חובת ביעורם תהיה רק בשנת הביעור הבאה (ערב-פסח תשפ"ט).

ו. מצווה זו יכולה להיות מעשית בייחוד ביבולים שנשמרים זמן רב, כגון: פירות המאוחסנים בקירור, פירות הדר לסוגיהן, גרעינים, קטניות (שגדלו בארץ), בטנים, מיני מאפה קופסאות שימורים ומוצרי תעשייה.

ז. אופן ביעור מעשר-שני ונטע-רבעי - מי שנשארו בידו מטבעות שיש בהם פדיון מעשר שני או נטע רבעי - צריך להשמידן. ניתן לעשות זאת בשלוש אפשרויות: זריקה לים, שריפה באש או מחיקת צורת המטבע בשחיקה.

ח. מי שלא מנוי בבית האוצר - עליו לחלל תחילה את כל המטבעות שברשותו, על מטבע של 0.5 ₪ (חצי שקל), עפ"י נוסח החילול כדלקמן: "כל המעשר-שני והרבעי שבמטבעות שברשותי, בתוספת רבע מערכן - יהיו מחוללות על מטבע זו". לאחר אמירת הנוסח, יוצאות שאר המטבעות לחולין, ויש צורך להשמיד רק את המטבע ששווה 0.5 שקל חדש.

ט. כמו כן, קיימת אפשרות נוספת לביעור מעשר-שני, והיא לקחת גרגרי-סוכר (בשווי פרוטה ורבע כ 30 אג') ולחלל עליו את המעשר-שני שברשותנו (עפ"י הנוסח שבסעי' הקודם) ולאחר מכן להמיס את הסוכר מתחת לזרם מים.

המשמעות המעשית של מצוות ביעור-מעשרות למנויי-בית האוצר

כל שמוטל על המנויים ב"בית האוצר" הוא לסיים את הפרשת התרו"מ עד ערב פסח ה'תשפ"ו. מנויים שיקבלו במשך ימי חול-המועד פסח, יבול שאינו מעושר או אף אם קיים ספק אם הוא מעושר וחייב בביעור, יש לסיים את ההפרשה עד ערב שביעי של פסח ביום שלישי כ' ניסן ה'תשפ"ו. בכך מקיימים המנויים את חלקם במצוות הביעור.

את ביעור המעשר-שני שבמטבעות של מנויי בית-האוצר אנחנו נבצע בעזרת השי"ת פעמיים, פעם ראשונה בערב פסח, ופעם שנייה בערב שביעי של פסח.

המוצרים החייבים והפטורים מביעור

י. מי שבידו קופסאות שימורים מיבול שלוש השנים האחרונות, ויש עליהן השגחה של רבנות, אין חייב בביעור, אף למי שמחמיר לעשר את כל מה שהוא מכניס לביתו.

יא. מי שבידו קופסאות שימורים (כגון: מלפפונים חמוצים, ריבות) שבוודאות לא הפרישו מהן תרומות ומעשרות, יפתח כל אחת מהן בזמן הביעור ויעשר אותה כדין. אם הקופסאות זהות ומאותו ייצור, ואינו יכול להפריש מהן (כי אינו רוצה לפתוח את כל הקופסאות), מותר בדיעבד לפתוח קופסא אחת ולהפריש ממנה על השאר, אם אינו יכול לפתוח את הקופסאות, יכול להפקירן בפני ג' מאוהביו שיודע שלא יזכו בפירותיו. עליו להודיעם שאינו רוצה לחזור ולזכות בפירות אלו, אף על פי שהם ברשותו, וכשיזכה בהם, יקיים בהם מיד מצוות ביעור.

יב. אין צורך לבער תבשילים של מעשר שני ונטע רבעי, וכן יין ותבלין כי הם נחשבים כמבוערים.

יג. אין לקיים את מצוות הביעור ביום טוב ראשון של פסח ולא ביום שביעי של פסח.

וידוי מעשרות

יד. מצוות וידוי מעשרות אינה נוהגת בימינו לצערנו עד שייבנה בית המקדש במהרה. אך ראוי לקרוא את פרשת וידוי מעשרות - **זכר למקדש**, כדלהלן:

קריאת פסוקי 'וידוי מעשרות' - זכר למקדש

טו. ביום שביעי של פסח לפני מנחה או אחרי מנחה (ברוב עם), נוהגים לקרוא את ארבעת הפסוקים העוסקים במצוות וידוי מעשרות, מפרשת כי תבוא (דברים כו יב עד טו):

טז. **כִּי תִכְלֶה לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מַעֲשֵׂי תְבוּאָתְךָ, בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת--שְׁנַת הַמַּעֲשֵׂר: וְנָתַתָּה לַלֵּוִי, לַגֵּר לִיתּוֹם וְלְאֻלָּמָנָה, וְאָכְלוּ בְשַׁעְרֶיךָ, וְשָׂבְעוּ. וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן-הַבַּיִת, וְגַם נָתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר לִיתּוֹם וְלְאֻלָּמָנָה, כְּכָל-מִצְוַתְךָ, אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: לֹא-עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ, וְלֹא שָׁכַחְתִּי. לֹא-אֲכַלְתִּי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ, וְלֹא-בְעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְטֶמְאָה, וְלֹא-נָתַתִּי מִמֶּנּוּ, לְמֵת; שְׁמַעְתִּי, בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵי--עֲשִׁיתִי, כְּכָל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי. הִשְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קֹדֶשְׁךָ מִן-הַשָּׁמַיִם, וּבִרְךָ אֶת-עַמְּךָ אֶת-יִשְׂרָאֵל, וְאֶת הָאָדָמָה, אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ--כָּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ.**

יז. את פרשת ביעור וידוי מעשרות, שראוי לקרוא בשביעי של פסח, יש הנוהגים לקרוא מן החומש כקורא בתורה, ויש הקוראים מתוך ספר תורה, בלא ברכות. ומצווה מן המובחר שכל אחד יאמר אף הוא את הפסוקים:

יח. **יש שקוראים גם את המשנה שבמסכת מעשר שני (פ"ה מי"ג):**
"השקיפה ממעון קדשך מן השמים - עשינו מה שגזרת עלינו, אף אתה עשה מה שהבטחתנו, השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל - בבנים ובבנות, ואת האדמה אשר נתת לנו - בטל ומטר ובון ולדות בהמה, כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש - כדי שתתן טעם טוב בפירות".

לאחר אמירת הווידוי מוסיפים תפילה זו:

"יהי רצון מלפניך ד' אלוקינו ואלוקי אבותינו, כשם שזכינו לקיים מצוות ביעור מעשרות וידוי מעשרות, כן יזכנו הקב"ה לקיים מצוות הפרשת תרומות ומעשרות מהתורה, וכן מצוות ביעור מעשרות מן התורה, בביאת גואל צדק ובבניין בית המקדש במהרה בימינו, אמן, כן יהי רצון".

בברכת פסח כשר ושמח

הרב אהוד אחיטוב

בית האוצר, מכון התורה והארץ